

"Чорнобильліс"

вростає у майбутнє

Danylo KULYNYAK. "ChornobylLis" grows into the future. The material is dedicated to one of the best enterprises of exclusion zone "ChornobylLis", which is engaged in an aftertreatment and recultivation of forests and grounds, affected by irradiation. This enterprise has large capabilities for a production activity, but nowadays obsolete local law limits them.

До такого висновку приходиш після ознайомлення з роботою цього державного спеціалізованого комплексного підприємства в зоні відчуження, яке очолює директор Микола Миколайович Калетник, кандидат сільськогосподарських наук, у минулому - начальник науково-технічного управління Мінлісгоспу України. З усіх установ зони відчуження саме "Чорнобильліс", на мою думку, найближчий до цієї землі і до розв'язання проблем її реабілітації, рекультивуації після ядерної катастрофи, найближче стоїть до вирішення практичних завдань на шляху повернення Чорнобильщини до нормального життя. Вирішуючи повсякденні поточні проблеми сьогодення, "Чорнобильліс" водночас вростає в майбутнє, створює підґрунтя для плідної роботи на багато років наперед, в нього найбільше шансів стати рентабельним підприємством, адже ж, попри всі можливі реорганізації, зміни статусів і законів, це підприємство може бути впевненим у завтрашньому дні, без нього на Чорнобильщині - ніяк. Бо дві третини нинішньої площі зони відчуження - а це майже 300 тисяч гектарів - перебувають під його наглядом, доглядом і відповідальністю; все це угіддя "Чорнобильлісу". Більшість лісів Чорнобиль-

щини - штучні, посаджені людьми, а тому вони потребують постійного людського догляду; інакше - неминучі деградація насаджень, хвороби, пожежі. Саме для цього, після страшних лісових пожеж 1991 року, було створено державне підприємство "Чорнобильліс", де нині працює близько 700 чоловік. Недавно до зони відчуження, а отже, конкретно до "Чорнобильлісу", приєднали частину колишнього Поліського району - так на півночі Київщини утворилася ціла лісова держава, де живуть не лише сотні місцевих мешканців, а й десятки тисяч диких тварин, птахів. А в неї, як і в будь-якій державі, чимало своїх проблем - їх треба вирішувати. Дружний колектив підприємства "Чорнобильліс", в якому чимало висококваліфікованих фахівців, робить усе можливе для їх розв'язання, але часто-густо заважають всілякі юридичні перешкоди, зокрема формальні рогатки і явно застарілий Закон про статус зони відчуження, котрий потребує перегляду. Адже вже навіть нині "Чорнобильліс" міг би давати мільйони кубометрів дров, сировини для паперово-целюлозної промисловості і навіть ділової деревини, кріпильного матеріалу для шахт, а це ж - мільйони гривень надходжень у Державний бюджет і для потреб підприємства, для його розвитку. За підрахунками фахівців, майже 12 мільйонів кубометрів обгорілого лісу гниє на кількох тисячах гектарів згарників після пожеж - частина з них цілком придатна на дрова і навіть після відповідної обробки могла б стати діловою деревиною, решта ж придатна для переробки в біомасу - сировину для біогазових установок (проект електростанції, потужністю 4 мільйони квт/рік, до речі, вже розроблений і чекає тут свого втілення).

Свіжий приклад - під час будівництва об'єкта "Вектор" "Чорнобильліс" прорубав лісову просіку для дороги, з цієї просіки заго-

товлено 500 кубометрів високоякісної, радіаційно чистої ділової деревини, але реалізувати її підприємство не може. Все впирається в Закон про статус зони відчуження, який забороняє будь-яку виробничу, промислову і підприємницьку діяльність в зоні відчуження і вивезення за її межі продукції. Якщо врахувати, що значна, якщо не більша, частина лісів Чорнобильщини нині практично чиста від радіації, не забруднена радіонуклідами, то не важко підрахувати суму прямих збитків держави (і підприємств) від цих явно застарілих обмежень, котрі гальмують розвиток економіки. Тим більше що Україна бідна лісом – залісеність її території становить лише 14 відсотків, тоді як, скажімо, в індустріальній Німеччині – 30 відсотків, тож лісоматеріали для нашої держави мають, можна сказати, стратегічне значення, вони вкрай потрібні. Адже нині, скажімо, кріпильний ліс для шахт Донбасу купують в Росії і везуть за тисячі кілометрів – і це при тому, що лише "Чорнобильліс" міг би забезпечити кріпильним матеріалом всі шахти Донбасу. Тут, на Чорнобильщині, можна було б (і треба!) збудувати деревообробний комбінат, меблеву фабрику тощо – сировини в "Чорнобильлісу" вистачає, і збут був би теж. Це створило б і тисячі додаткових робочих місць, передусім для скорочених працівників установ і підприємств зони відчуження, для місцевих жителів. При нинішньому безробітті це вкрай актуально.

В зоні відчуження ідеальні умови для розвитку конярства – за підрахунками фахівців, Україні нині потрібно 5 мільйонів голів коней, передусім для приватних сільських господарств. Ця галузь могла б стати дуже прибутковою в "Чорнобильлісі", тим більше що позитивний досвід уже є: ще з десяток років тому лише в системі Мінлісгоспу України було понад 12 тисяч коней. "Чорнобильліс" вже пробує розводити коней самоініціативно, для своїх потреб, – нині в підприємстві їх уже є зо два десятки голів. Це лише початок – при підтримці держави і при відсутності юридичних перешкод тут можна вирощувати і поголів'я коней, і велику рогату худобу, і овець, і звіроводством займатися для виробництва хутра. Можна (і треба) вирощувати ріпак та інші технічні культури, займатися промисловим насінництвом. Ці побіжно позначені напрями діяльності могли б перетворити Чорнобильщину в майбутньому навіть на прибутковий район, нині ж, на першому етапі, вони хоча б частково компенсували Державному бюджету витрати на утримання зони відчуження, хоча б частково погасили, зменшили цей фінансовий тягар для держави і створили нові робочі місця.

І головну роль в реалізації цих заходів відіграє державне підприємство "Чорнобильліс" як найбільш підготовлене і пристосоване для цього. Його директор Микола Калетник дивиться у майбутнє зі зваженим оптимізмом, котрий спирається на тверезі економічні розрахунки, а тому це дає підстави для віри в успіх. Бо вже очевидно – така потреба і веління часу, реальної економічної ситуації, що в найближчі роки ідеологія зони відчуження повинна змінитися; вона, зона відчуження, повинна з витратної системи трансформуватися якщо не в прибуткову,

то хоча б в рентабельну, самоокупну. Іншого шляху просто не існує. В цьому, на мою думку, і полягає суть зміни концепції ідеології зони відчуження – у зміні самої її парадигми, підходу до бачення і вирішення проблем. У тому, що в найближчі роки більша частина зони відчуження (за винятком десятикілометрової зони довкола ЧАЕС) з містом Чорнобилем включно буде переведена в зону гарантованого добровільного відселення (третю зону), можна не сумніватися. Закриття ЧАЕС лише прискорить це рішення. (Десятикілометрова ж зона повинна стати міжнародним радіаційним біосферним заповідником з відповідним статусом, штатом і суворою охороною). Важливо бути готовими до цих змін морально і фізично, бо доведеться міняти сам принцип роботи. "Чорнобильліс", як мені здається, до цього готовий і може навіть очолити цей процес, процес повернення до нормального життя. У нього найкращі стартові позиції. Працівники "Чорнобильлісу" розчищають згарники, боролися з пожежами в минулому, попереджають їх зараз – те ж саме вони робитимуть і в майбутньому. Вони проводили санітарні рубки та інші заходи із захисту лісу, боролися з лісовими шкідниками, охороняли фауну від браконьєрів – так само, як і сьогодні, вони робитимуть це в майбутньому, лише, мабуть, ще краще, звільнені від застарілих юридичних обмежень, котрі не дають їм нині займатися виробничою діяльністю на повну силу і використати всі свої можливості. Святим ділом лісівників – насадженням молодих лісів, залісенням краю – вони займалися, займаються і будуть це робити завжди, бо плекати тисячі гектарів зеленого, недавно посаженого молодняка, цих легенів планети, є одним з найбагатрих занять для людини.

Тим більше що ліс є одним з найефективніших радіопротекторів, а залісення території є одним із найдійовіших засобів боротьби з радіацією і радіоактивним забрудненням землі. І – найдешевшим, що теж суттєво. Тож найрентабельнішим шляхом реабілітації Чорнобильщини є її максимумне залісення.

Працівники державного підприємства "Чорнобильліс" займаються своєю повсякденною напруженою працею. Але вони з надією дивляться в майбутнє з його змінами на краще, вони чекають його, вони врастають в нього корінням і кронами не лише чорнобильських лісів, а й своїх душ.

Тут „попрацювали“ шкідники лісу. Ліс вражений хворобою.